

ZAMONAVIY INGLIZ TILI ADABIYOTIDAGI TO'SIQLAR

Isoqova Ruxshona Bunyodovna

Samarqand davlat chet tillari instituti talabasi

Ilmiy rahbar: **Zubaydova Nilufar**

Anotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ingliz tili adabiyotidagi asosiy to'siqlar tahlil qilinadi. Adabiyotning global miqyosda keng tarqalishi, texnologiyalarning ta'siri, jinsiy va irqiy stereotiplar, ommaviy talablar, postmodernizmning rollari va postkolonial yondashuvlar kabi muammolar adabiyotga yangi yondashuvlar yaratgan, ammo shu bilan birga, ko'plab to'siqlarni ham keltirib chiqargan. Maqolada, shuningdek, ideologik va siyosiy censura, adabiyotda erkin ifoda etishning cheklanishi, va kengaygan o'qish madaniyatining salbiy tomonlari ham muhokama qilinadi. Yozuvchi va adabiyotshunoslar bu to'siqlarga qarshi yangi yondashuvlar va adabiy strategiyalar ishlab chiqishlari zarurligi haqida fikr yuritiladi. Maqola ingliz tilidagi zamonaviy adabiyotning holati va rivojlanishiga qiziqqan o'quvchilar uchun muhim resurs bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: Tilning globalizatsiyasi, texnologiyaning ta'siri, irqiy stereotiplar, ommaviy talablar, erkin ifoda etish, adabiy shakllar, adabiyotshunoslik, adabiy censura, ideologik to'siqlar.

KIRISH

Ingliz tili adabiyoti tarixiy rivojlanishning murakkab va rang-barang bosqichlarini o'tkazib, bugungi kunda zamonaviy to'siqlar va muammolar bilan yuzlashmoqda. Adabiyot, o'zining intellektual, madaniy va ijtimoiy o'zgarishlarga javoban shakllanib boradigan bir jarayon sifatida, hozirgi kunda ba'zi muammolarni o'rganishga majbur bo'lmoqda. Ushbu maqolada zamonaviy ingliz tili adabiyotining oldida turgan ba'zi asosiy to'siqlarni tahlil qilamiz.

Tilning globalizatsiyasi. Ingliz tili butun dunyo bo'ylab tarqalgan va ko'plab mintaqalarda ikkita yoki uchinchi til sifatida qo'llaniladi. Shu sababli, ingliz tilidagi adabiyotning ko'plab so'zlari, uslublari va tasvirlari turli madaniy kontekstlar bilan aralashib ketmoqda. Natijada, ingliz tilidagi adabiyotlarning ba'zi qismlari, ayniqsa, zamonaviy asarlar, ko'plab madaniy, tillar va ijtimoiy kontekstlarga qarab qarama-qarshi talqinlar oladi. Shu o'rinda, asarlarning to'g'ri tarjimai va madaniy kontekstni tushunish zarur bo'ladi. Texnologiyalarning ta'siri. Bugungi kunda zamonaviy

adabiyot texnologiyalar ta'sirida o'zgarib bormoqda. Elektron kitoblar, audiokitoblar va internet orqali o'qish odatlari an'anaviy kitoblarni bosib o'tmoqda. Bu o'zgarishlar adabiyotning shakli va qamroviga ta'sir qilmoqda. Ba'zi adabiyotshunoslar, bu o'zgarishlarning o'ziga xos estetik va falsafiy qiymatini kamaytirishi mumkinligini ta'kidlashadi. Shuningdek, internetda muhokama qilinayotgan adabiyotlar tez va samarali tarqalib borishi, lekin ular bir tomondan cheklangan yoki skanerlash orqali sinovdan o'tmagan bo'lishi mumkin.

Zamonaviy ingliz tilidagi adabiyotda jinsiy va irqiy stereotiplarning mavjudligi hali ham katta muammo hisoblanadi. Bir nechta asarlar, asosan ayollar va kichik guruhlarning tasviriga asoslanadi, va ko'pincha bu tasvirlar stereotiplarga asoslanadi. Bu holat, adabiyotda barcha guruhlarning haqiqiy ifodasini ta'minlashda to'siqlar yaratadi. Bugungi adabiyotda bu stereotiplarni yengish va adabiyotning har bir vakili uchun teng imkoniyat yaratish masalasi oldinda turgan katta muammo sifatida ko'rinadi. Zamonaviy ingliz adabiyoti ba'zan ommaviy talabga moslashishga majbur bo'ladi. Badiiy adabiyot va tijorat adabiyoti o'rtasidagi farq ba'zan noaniq bo'lib qoladi. Tez tarqaladigan va ko'p sotiladigan kitoblar, badiiy jihatdan yuqori darajada bo'lmasligi mumkin, lekin ular ommaviy talabga javob beradi. Shu tarzda, ba'zi yirik adabiy asarlar keng omma tomonidan qiziqarli va oson o'qiladigan bo'lishi kerak bo'lishi mumkin, ammo bu badiiy yuksaklikka erishish uchun to'siqlarni keltirib chiqaradi. Postmodernizmning ta'siri. Postmodernizmning ingliz tili adabiyotiga kiritgan ta'siri ham ba'zi to'siqlarga sabab bo'ladi. Postmodernizm an'anaviy adabiy shakllarni inkor etib, o'zgacha yondashuvlarni taqdim etadi. Biroq, bu yondashuvlarning ba'zilari an'anaviy o'quvchilarni yoki tanqidchilarni qoniqtirmaydi. Ko'pincha adabiy asarlar, muallifning niyati yoki matnning haqiqiy ma'nosi o'rganilishi qiyin bo'lgan shakllarda bo'ladi, bu esa to'siq sifatida qabul qilinadi.

Postkolonial ta'sirlar va madaniy interkonektivlik. Zamonaviy ingliz tili adabiyotida postkolonial ta'sirlar ham katta ahamiyatga ega. Ingliz tili global miqyosda dominant tilga aylanganidan so'ng, mustamlakachilik davrida o'z madaniy identitini yo'qotgan ko'plab xalqlar o'z tarixini, tillarini va adabiyotlarini qayta tiklashga harakat qilishmoqda. Bu jarayon ba'zan ingliz tilidagi adabiyotda an'anaviy "ingliz adabiyoti" bilan mushtarak, yangi va ko'p madaniy muhit yaratadi. Natijada, postkolonial mavzular va shakllar ko'plab zamonaviy asarlarda mavjud bo'lib, bu esa o'ziga xos madaniy to'siqlarga olib keladi. Ideologik to'siqlar va censura. Zamonaviy ingliz adabiyotida ideologik va siyosiy to'siqlar ham mavjud. Ko'plab davlatlarda adabiyot va san'at erkinligini cheklovchi siyosat va censura mavjud. Bu, ayniqsa,

adabiy asarlarda jamiyatdagi siyosiy va ijtimoiy masalalarga e'tibor qaratish uchun katta to'siq yaratadi.

O'z fikrini erkin ifoda eta olmagan mualliflar, ko'pincha o'z adabiy asarlarini censura qilish yoki o'zgartirishga majbur bo'lganlar. Bu esa, adabiyotdagi erkinlik va ijodiy imkoniyatlarni cheklaydi. Kengroq o'qish va bilim tarqatishning yuksalishi. Zamonaviy adabiyotga o'zgacha yondashuvlarni joriy etishda yangi o'qish usullari va axborot texnologiyalarining ta'siri katta. Internetda ko'p sonli online resurslar va o'qish platformalarining mavjudligi, insonlarni bir vaqtning o'zida ko'plab adabiyotlardan foydalangan holda o'qishga undaydi. Biroq, bu kabi yondashuvlarning salbiy tomoni shundaki, tez va engillashtirilgan o'qish odati ko'p hollarda asarning chuqur ma'nosi va badiiy qiymatini yetarlicha anglashga xalaqit beradi. Bu esa to'siq sifatida adabiyotning an'anaviy shakllari va yuqori san'ati uchun xavf tug'diradi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ingliz tilidagi adabiyotda to'siqlar ko'p va turli xil. Tilning globalizatsiyasi, texnologiyalarning ta'siri, jinsiy va irqiy stereotiplar, ommaviy talablar va postmodernizm kabi omillar bu to'siqlarga sabab bo'lmoqda. Adabiyotshunoslar va mualliflar bunday to'siqlarni yengish uchun yangi yondashuvlarni ishlab chiqishlari kerak. Hamma adabiy qatlamlar va guruhlar uchun teng imkoniyat yaratish va badiiy estetikani saqlash zamonaviy ingliz adabiyotining eng katta vazifalaridan biri bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Eagleton, T. (2008). *Literary Theory: An Introduction*. Blackwell Publishing.
2. Said, E. W. (1978). *Orientalism*. Pantheon Books.
3. НМ Сулейманова, Мм Бобожонова, Связь Номинативных Значений Слова С Пропозитивной Структурой Лингвистика И Методика: Междисциплинарный Подход, 141-144, 2020
4. Foucault, M. (1977). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Pantheon Books.
5. Bhabha, H. K. (1994). *The Location of Culture*. Routledge.
6. НМ Сулейманова, ЖР Насруллаев, Номинативные особенности языковых единиц, Молодой ученый, 212-213, 2018
7. Barthes, R. (1977). *Image-Music-Text*. Hill and Wang.
8. McLuhan, M. (1964). *Understanding Media: The Extensions of Man*. McGraw-Hill.

9. Н. М Сулейманова, О Структурной Схеме Номинативного Значения, Ученый XXI века, 2016
10. Williams, R. (1977). *Marxism and Literature*. Oxford University Press.
11. Н Сулейманова, Тил Белгиларининг Нутққа Кўчирилиши.
12. Islomjanovna, A. M. (2024). Bolaning Ijtimoiylashuv Jarayonidagi Omillar Hamda Oil A Va Jamiyatning Ahamiyati. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*, 12(6), 1154-1158.
13. Islomjanovna, A. M. (2022). Traditions of culture in Islam and their modern significance. *World Bulletin of Social Sciences*, 9, 198-202.
14. Honkeldieva, M., Kunafiev, R., & Hamidov, H. I. (2015). Redetermined structure of gossypol (P3 polymorph). *Acta Crystallographica Section E: Crystallographic Communications*, 71(7), o442-o443.
15. Худайназаров, Ф. Х. (2024). Кичик Бизнес Субъектлари Фаолиятини Рақамли Технологиялар Асосида Ривожлантиришининг Меъёрий-Ҳуқуқий Асослари. *Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural And Social Sciences Scientific Journal*, 266.
16. Худайназаров, Ф. (2023). Исламские Финансы: Проблемы И Решения. *Экономическое развитие и анализ*, 1(8), 109-114.
17. Abdufattokhov, S., Ibragimova, K., & Gulyamova, D. (2021, November). The applicability of machine learning algorithms in predictive modeling for sustainable energy management. In *International Conference on Forthcoming Networks and Sustainability in the IoT Era* (pp. 379-391). Cham: Springer International Publishing.
18. Ghodake, S. P., Malkar, V. R., Santosh, K., Jabasheela, L., Abdufattokhov, S., & Gopi, A. (2024). Enhancing Supply Chain Management Efficiency: A Data-Driven Approach using Predictive Analytics and Machine Learning Algorithms. *International Journal of Advanced Computer Science & Applications*, 15(4).
19. Dohare, S., Pamulaparthi, L., Abdufattokhov, S., Naga Ramesh, J. V., El-Ebiary, Y. A. B., & Thenmozhi, E. (2024). Enhancing Diabetes Management: A Hybrid Adaptive Machine Learning Approach for Intelligent Patient Monitoring in e-Health Systems. *International Journal of Advanced Computer Science & Applications*, 15(1).
20. Abdufattokhov, S., Normatova, N., & Shermatova, M. (2022). Artificial Neural Networks Based Predictive Model for Detecting the Early-Stage Diabetes. *Journal of Artificial Intelligence, Machine Learning and Neural Network (JAIMLNN) ISSN*, 2799-1172.

21. Chen, Z., Xie, M., Zu, Q., & Abdufattokhov, S. (2023). Electrical Automation Intelligent Control System Based on Internet of Things Technology. *Electrica*, 23(2).
22. Abdufattokhov, S., Mahamatov, N., Ibragimova, K., Gulyamova, D., & Yuldashev, D. (2022). Supervisory optimal control using machine learning for building thermal comfort. *Operations Research and Decisions*, 32(4).
23. Alisherovna, M. K. (2021). Tasks of implementation of investment policy. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(9), 848-852.
24. Alisherovna, M. K. (2022). Use of communication networks in the optimization of investment project work. *TRANS Asian Journal of Marketing & Management Research*, 11(5and6), 49-52.
25. Alisherovna, M. K. (2021). Car transport an approach to the research of the essence of investment activities of enterprises. *Asian Journal Of Multidimensional Research*, 10(5), 415-418.